

Jaarverslag 2017

Monumentenwacht Noord-Brabant

Inhoud

Voorwoord	4
Algemeen management	6
Basistaak inspecteren en monitoren	6
Arbobeleid	7
Samenwerking	7
Publiciteit	8
Organisatie	9

Voorwoord

Monumentenwacht Noord-Brabant – eigentijds en bij de tijd

Stilstand is achteruitgang. Naast een aantal interne veranderingen zoals nieuwe collega's, een directiewisseling en andere toezichthouders, is ook onze omgeving in beweging. De ontwikkelingen in de monumentensector volgen elkaar in hoog tempo op. Overheden nemen een terughoudender positie in, aanbestedingsprocedures worden complexer, de marktwerking is toegenomen, er worden andere en hogere eisen aan inspecties en advisering gesteld, digitalisering is niet langer bijzaak en de monumenteneigenaar verlangt in toenemende mate maatwerk.

Monumentenwacht Noord-Brabant is zich daarvan bewust en wil in de komende jaren vanuit haar specifieke kennis en deskundigheid werken aan een duurzame monumentenzorg als integraal onderdeel van het cultuurbeleid van Rijk en provincies. De veranderende eisen aan ons werk vragen om een flexibele en eigentijdse organisatie die hier op basis van actuele kennis en innovatieve technieken op weet in te spelen.

In de eerste periode na mijn aantreden als directeur-bestuurder heb ik vooral gekeken, gezien, geluisterd en gehoord. Gedrevenheid, kwaliteit, vakmanschap en professionaliteit kenmerken onze organisatie. In gezamenlijkheid is in 2017 met alle medewerkers een aantal ambities voor de toekomst van onze organisatie geformuleerd. Deze ambities vormen een wezenlijk onderdeel van onze beleidsvisie voor de periode 2018-2021.

In het 42ste bestaansjaar van Monumentenwacht Noord-Brabant nam de organisatie na zesendertig jaar afscheid van directeur-bestuurder Jacques Akerboom. Het einde van een tijdperk waarin Monumentenwacht Noord-Brabant onder zijn leiding van één team met twee monumentenwachters en één inspectiebus uitgroeide naar een stabiele organisatie met tweeëntwintig medewerkers. Op 2 juni 2017 vond ter ere van zijn afscheid een symposium plaats in het Boterkerkje in Oirschot. Daar ontving Jacques als blijk van waardering voor zijn cultuurhistorische diensten de provinciale onderscheiding Hertog Jan uit handen van commissaris van de Koning Wim van de Donk.

Nu ik hem sinds 15 juni 2017 heb mogen opvolgen, wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om Jacques te bedanken voor de grote betekenis die hij heeft gehad voor Monumentenwacht Noord-Brabant en voor de instandhouding van ons erfgoed.

Tenslotte spreek ik de overtuiging uit dat Monumentenwacht Noord-Brabant in de komende jaren een majeure bijdrage zal blijven leveren aan het behoud van ons Brabantse culturele erfgoed.

Sanne de Koning – van Weert, directeur-bestuurder

De doelstelling van Monumentenwacht Noord-Brabant is het behoud van het cultureel erfgoed in Noord-Brabant door het adviseren van monumenteigenaren en -beheerders met betrekking tot het onderhoud en de instandhouding van hun historisch gebouw, historisch interieur, archeologisch monument en/of historisch groen.

Algemeen management

In 2017 vond er een directiewisseling plaats. Op 2 juni 2017 nam Jacques Akerboom tijdens een bijeenkomst in het Boterkerkje in Oirschot, afscheid als directeur-bestuurder van onze organisatie. In zijn opvolging werd voorzien door de benoeming van Sanne de Koning-van Weert.

Ook de samenstelling van de Raad van Commissarissen is in 2017 gewijzigd. Marieke Moorman volgde Frits Speetjens op in de Raad van Commissarissen en werd medio 2017 benoemd tot voorzitter van de Raad.

Basistaak inspecteren en monitoren

Op basis van de door de Monumentenwacht uitgevoerde inspecties van gebouwen, historische interieurs en archeologische monumenten werden gerichte adviezen voor herstel- en onderhoudswerkzaamheden gegeven. Deze informatie is in eerste plaats bestemd voor de eigenaar, die hiermee de juiste instandhoudingsmaatregelen kan (laten) treffen. Daarnaast gebruiken overheden en derden de statistische gegevens voortkomend uit de inspecties om hiermee beleidsmatig een doeltreffende instandhouding te stimuleren. Ook werd regelmatig gebruik gemaakt van de mogelijkheid om extra controle-inspecties uit te laten voeren tijdens of na afloop van bouwkundige werkzaamheden. Hierbij kan de kwaliteit van de uitgevoerde werkzaamheden worden bepaald, voordat de rekening wordt betaald. Deze vorm van controle-inspecties heeft een positieve preventieve invloed op de kwaliteit van de restauratie- en onderhoudswerkzaamheden. Daarnaast zijn vragen beantwoord over subsidie- en fiscale mogelijkheden en vragen over (gevolg)schades.

De planning van de inspecties werd centraal aangestuurd vanuit het kantoor in Vught, waardoor de monumentenwachters zich volledig kunnen concentreren op de uitvoering van hun inspectietaak.

Aangezien alleen Noord-Brabant en Limburg specialisten op het gebied van historische interieurs in dienst hebben werden (in het kader van de landelijke samenwerking) door onze inspecteurs historische interieurs ook enkele inspecties buiten de provincie verricht.

Met enkele gemeenten zijn afspraken gemaakt over de inspectie van archeologische monumenten. In 2017 werd de inspectie-frequentie per archeologisch monument bekeken en aangepast. Hierdoor ontstaat ruimte om ook in andere gemeenten archeologische inspecties te verrichten. In 2018 zal hierover contact worden gelegd met gemeenten en eigenaren.

Op verzoek van de provincie Noord-Brabant verleende onze organisatie medewerking aan de landelijke monitoring van alle rijksmonumenten. Door middel van deze monitor wordt de staat van

onderhoud van rijksmonumenten (niet woonhuizen) in kaart gebracht.

Arbo-beleid

Veiligheid staat voorop bij het inspecteren van monumenten. Monumentenwacht Noord-Brabant adviseert - in het kader van veilig werken - eigenaren om gecertificeerde veiligheidsvoorzieningen op daken aan te brengen. Door hier consequent aandacht aan te besteden is inmiddels een groot aantal daken van gecertificeerde beveiligingsmiddelen voorzien. Een belangrijk aandachtspunt blijft het aanbrengen/bevestigen van gecertificeerde veiligheidssystemen. De eisen met betrekking tot de bevestiging van de beveiligingsmiddelen worden regelmatig bijgesteld. Jaarlijks wordt meerdere malen

geconstateerd dat de bevestiging te wensen overlaat en dat de situatie eerder gevaarlijker dan veiliger is geworden. Slecht aangebrachte en/of niet gecertificeerde dakhaken op monumenten worden geregistreerd. In verband met de veiligheid kan er dan geen inspectie van de hoge delen plaatsvinden. Hiervan wordt melding gedaan in het inspectierapport.

In het kader van opleiding en scholing worden periodiek veiligheids cursussen aan alle monumentenwachters gegeven.

Samenwerking

Provinciaal

De activiteiten van Monumentenwacht Noord-Brabant sluiten naadloos aan op het provinciale

programma 'De Cultuuragenda van Brabant voor 2020', het Beleidskader Erfgoed 2016-2020 'De (verbeeldings-)kracht van Brabant' en het bestuursakkoord 2015-2019 'Beweging in Brabant'.

Wij gaan vol overtuiging en motivatie in op de uitnodiging van de provincie Noord-Brabant om, vanuit onze kerntaken en competenties, bij te dragen aan het creëren en stimuleren van beweging in het erfgoedveld.

De Monumentenwacht Noord-Brabant voerde in opdracht van de provincie §3 Instandhouding molens van de Subsidieregeling cultureel erfgoed Noord-Brabant 2016 uit. Binnen deze regeling wordt provinciaal subsidie toegekend voor de instandhouding van de Brabantse molens.

Daarnaast voerde Monumentenwacht in het kader van §1 van de Subsidieregeling cultureel erfgoed kwaliteitscontroles uit van uitgevoerde restauratiewerkzaamheden. Voorafgaand aan de toekenning wordt een o-meting opgesteld. Tijdens de restauratie 'kijkt Monumentenwacht Noord-Brabant over de schouder mee' en na afronding wordt een eindcontrole uitgevoerd waarbij kwaliteit van de uitgevoerde restauratiewerken wordt beoordeeld. De bevindingen van deze kwaliteitscontroles worden aan het Brabantse provinciebestuur gerapporteerd. In de praktijk blijkt deze methodiek van werken te leiden tot kwaliteitsverhoging van de restauratiewerken.

Samenwerking met de overige provinciale organisaties op het gebied van het behoud van cultureel erfgoed vond plaats in de Erfgoedalliantie Brabant. Monumentenwacht Noord-Brabant heeft zich in 2017 gecommitteerd aan het Europese project Revivak (Revival Vakmanschap) dat resorteert onder en gecoördineerd wordt door Monumentenhuis Brabant. Doelstelling van het project is het behouden en stimuleren van werkgelegenheid in de vakmanschapsberoepen, interesse verhogen voor vakmanschapsopleidingen en het verbeteren van de samenwerking tussen de verschillende partners uit het bedrijfsleven en de opleidingsinstanties.

Daarnaast werd samen met partners in de Brabantse Erfgoedalliantie een eerste aanzet gegeven tot de ontwikkeling van een provinciaal kennisinstituut op het gebied van monumenten en duurzaamheid.

Met Erfgoed Brabant werd een thema-bijeenkomst voor eigenaren van archeologische monumenten georganiseerd. Doelstelling van deze bijeenkomst was door verhalen aan dit 'onzichtbare' erfgoed te koppelen, meer waardering en bewustwording voor deze specifieke categorie bij eigenaren en andere belanghebbenden te creëren. Daarmee groeit de betrokkenheid bij en de zorg voor deze bijzondere objecten uit het verleden.

Landelijk

Monumentenwacht Noord-Brabant is aangesloten bij de Vereniging Provinciale Monumentenwachten Nederland (VPMN). Deze vereniging wordt onder meer benut om gezamenlijke opleidingstrajecten te organiseren en dient als gezamenlijke gesprekspartner van de Monumentenwacht met organisaties als het Ministerie van OCenW en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Daarnaast kunnen alle provinciale Monumentenwachten door gebruik te maken van elkaars expertise (omdat niet elke organisatie voor elke specialisme een deskundige in dienst heeft) het complete pakket aanbieden: eerstelijns advies geven op het gebied van gebouwd, archeologisch en groen erfgoed, alsmede historische interieurs.

Publiciteit

In 2017 verschenen twee digitale nieuwsbrieven t.b.v. de abonnees, gemeentebesturen en andere

relaties van Monumentenwacht Noord-Brabant. Daarnaast werkte Monumentenwacht in 2017 mee

aan het tijdschrift 'In Brabant'. Dit magazine verscheen vier keer en werd toegezonden aan onze abonnees en andere relaties om deze in de breedst mogelijke zin in contact te brengen met het Brabants erfgoed.

Organisatie

De inspecties werden uitgevoerd door twaalf monumentenwachters en twee parttime inspecteurs historische interieurs. Voor de inspectie van archeologische monumenten en voor de advisering met betrekking tot groene monumenten werd gebruik gemaakt van externe deskundigen

Monumentenwacht Noord-Brabant heeft zich in 2017 laten registreren als erkend leerbedrijf om ruimte te bieden aan jong talent om zich binnen onze organisatie te ontwikkelen. Zo werd een stageplaats aangeboden aan een student Leraar Technisch Beroepsonderwijs Onderhoud, Restauratie en Afwerking. Deze student heeft in haar stageperiode een naslagwerk ontwikkeld voor de beoordeling en advisering met betrekking tot schade aan schilderwerk. Daarnaast hebben drie studenten van de KS Leuven gewerkt aan een inlogportal dat in 2018 zal worden gekoppeld aan de website. Hiermee werd een eerste aanzet gemaakt tot het digitaal ontsluiten van onze kennis en informatie. Wij introduceren in 2018 een digitaal portaal voor onze abonnees waarmee zij op eenvoudige wijze in een beveiligde omgeving toegang krijgen tot de voor hen relevante informatie zoals het kunnen downloaden van inspectierapporten.

Ook in 2017 werd weer veel aandacht besteed aan de verdere automatisering van administratieve processen en de doorontwikkeling van het rapportage systeem 'Comeet' Dit rapportage-

De website werd in 2017 regelmatig bezocht. Sinds medio 2017 heeft Monumentenwacht Noord-Brabant een twitter account, waarop regelmatig nieuwsberichten worden geplaatst en gedeeld.

systeem voldoet aan de NEN 2767- 1: 2011. Inmiddels zijn alle monumentenwachters opgeleid om met het 'Comeet' rapporagesysteem te kunnen werken. Omdat het omzetten van de Word rapportages naar de Comeet rapporten extra administratietijd met zich meebrengt zal dit stapsgewijs gebeuren.

Monumentenwacht Noord-Brabant wil op een stimulerende en professionele wijze invulling geven aan het thema duurzaamheid en monumenten. Omdat onze monumentenwachters reeds dé contactpersonen en aanspreekpunten zijn voor monumenteigenaren, (zij komen er dagelijks 'over de vloer') kunnen zij gevraagd en ongevraagd het belang van duurzame instandhouding onder de aandacht brengen. Wij zien onszelf in dit kader als eerste aanspreekpunt en doorverwijsloket voor eigenaren. De actuele basiskennis moet op orde zijn en we verwijzen door indien aanvullende expertise nodig blijkt te zijn.

In 2017 is de eerste aanzet gegeven om deze ambitie verder vorm te geven samen met onze partners in de Erfgoedalliantie en de Provincie Noord-Brabant. Eind 2017 is gezamenlijk verkend hoe de door de provincie ontwikkelde Menukaart Energie & Erfgoed kan worden ingezet.

